

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztáv ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentetlen levelek csak ismert kezekről fogadtnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Az ünnepélyek.

Mig legtöbb helyen bizonyos indifferenzizmus uralta a szeptember 2-iki nagyemlékü nap alkalmából a kedélyeket, sőt még magát a fővárosi rendezőseget is megróvják a lapok, hogy nem a legmegfelelőbb szellemmel s rendezési képességgel vették az ünnepélyt kezükbe: addig igénytelen községünk oly érzéssel, oly lelkesedéssel róttá le az ősök emléke iránti kegyeletét, mely nem csak hogy semmi kívánni valót nem hagyott maga után, hanem díszére válhatott volna még egy sokkal népesebb városnak is.

Volt említve már e lap mult számában, hogy a katolikus templomban szeptember 2-án tartatott az ünnepély, jelezve volt az ünnepély sora s fénye, s így nem akarván ismétlésekbe bocsátkozni, lakosságunk dicséretére csak annyit kívánok a már mondottakhoz hozzá adni, hogy az egész hét folyamán csak is a közlő szeptember 2-a volt a beszéd tárgya, s hogy mennyire tud lakosságunk lelkesedni a dicső multak emlékein, legeklatásabbul igazolja az, hogy szeptember 2-án községünk egészen ünnepi színt öltött, mely ünnepesség nem abban érte el plenumát, hogy a köz- s több magánépületek fellobogóztattak, hogy a mozsarak durrogása s harangok zugása hirdették a nap fontosságát, hanem bizonyos fenséget kölcsönzött a napnak, — azon elismerésre méltó körülmény, hogy községünk lakosainak apraja-nagyja, szegénye, boldogja mint ünnepet ülte meg e napot, ünnepi ruhában

TÁRCZA.

Quastana, a rabló.

(Vége.)

Az éj megjött és Matteo, Quastanának unokaöccse, még sem érkezett meg. Én vacsoráltam a majdnem üres vendéglőben. Ettem csigát, özrostélyost, s ittam rá irgalmatlan savanyu bort. Az a néhány munkás is, a kik érkeztek, már régen elmentek s én egyedül maradtam a kíváncsi és beszédes vendéglőssel, míg végre Matteo is megjelent.

— Nálam van, mondá ő sapkáját kezében tartva . . . Ha úgy tetszik jöhet

Künn igen sötét volt. A vihar part hosszában sodorta a hullámokat s nagy zajjal dobta ki a moeskos vizet. Körülbelül egy óráig kavicsos uton haladtunk, egy patak kiszáradt medrében, hol a gömbölyü kavicsok ropogtak lépteink alatt. A szűk utat buja növényzet foglalta el: harcok, masztikszfa, ürömbokrok, melyek érintésre erős szagot árasztottak szét. A műveletlen Corsicában találtam magamat.

— Itt van az én házam, mondá Matteo, kis világosságot mutatva az ágak között, mely úgy pislogott, mint valami világító bogár viharos estén.

— Ime Bruccio. — Bruccio! kiáltá, majd felém fordulva: Ez Quastana kutyája, mondá, rettenetes állat, melyhez hasonló őr nincs . . . No, no öreg Bruccio . . . esendöröknek gondolsz te minket?

hullámozott az utcákon s minden munkától távol tartotta magát.

Midőn mindenkit örömmel töltöttek el a nap eseményei; s mindenki meggyőződhetett arról, hogy népünk tud még lelkesülni, tud az ősök emlékeinek, kegyeletének egész áradatával adózni, ugyan ily érzelmeket gerjesztett bennünk szeptember 4-ike is.

Ugyanis e napon ülte Budavár visszafoglalásának emlékét az izraelita hitközség.

Általánosan szólva ez ünnepélyről, jelezhetjük azt, hogy a kivitt siker semiben sem maradt a szeptember 2-iki ünnepély mögött.

Az elért eredmény mindenek előtt az izraelita hitközség ügybuzgó elnökének lakadatlan fáradozásaira vall.

Jelzett nap délelőttjén már 10 óra előtt vallás, kor s nemkülönbség nélkül megtölté a közönség az izraelitai maházat; a hitközség elnöke megajándékozta a belépőket azon magyar szövegű két zsoltár imával, mely az ünnepély céljára nyomatott, s melyek egyike szónoklat előtt, a másika szónoklat után énekeltetett a kántor által. — A közönség feszült figyelemmel kísérte s utánolvasta az zsoltár szöveget, mit az izr. kántor érces s kitartó, erős bariton hangon, érthetőn s kellő praecizitással adott elő.

Erre dr. Wiener rabbi lépett a szóközi emelvényhez, s rövid ima után az emléknapp festéséhez fogott.

Magából a szónoklatból részleteket e helyen nem közlünk, azokat más helyen

Az iszonyu állatlecsendesült, s ott lihegett lábainknál. A Bruccio nevet fehér gyapjas szőre miatt kapta. A kutya nagy ugrásokkal szaladt be előttünk Matteo házába, mely nem volt más, mint egy kő viskó. A tetején tátongó lyuk szolgált ablak s kémény gyanánt, ben pedig legnagyobb részt két matróz ágy foglalá el. Durva asztalon, mely körül négyszegletű ráncos fátörzsből készített karatlan székek voltak elhelyezve, pislogó gyertya világított, melynek lángjában egész tömeg különféle rovar égette el szárnyát.

Az asztal előtt cerszinü borotvált olasz vagy provencali halász ült kártyacsomóra hajolva, a zöld dohány nagy füstjében.

— Quastana testvérem, mondá a belépő Matteo, ime egy ur a vashámorból. Minthogy holnap vadászni akar velem, az éjt itt fogja tölteni, hogy reggel korán készen lehessen.

A banditának szemei néhány másodpercig merően függtek rajtam. Azután, valószínűleg meglegedve vizsgálatával, mélyen üdvözölt s többé nem törődött velem. Egyébiránt a scopa-játék csakhamar egészen elfoglalta őt és öccsét. A scopa valódi corsicai játék, hallgatag, ravasz. Én néztem a két játszót, egyiket is másikat is, a mint kémelte s leste a gondosan titkolt, majd gyorsan felesapott kártyákat. Kiválóan az öreg Quastanát kísérttem figyelemmel. A világosság éppen rá esett. Felismertem az areot, melynek mását a kormányzó átadta nekem, a finom gyapju ruhát s a térden felül gombolódó harisnyát. Egyedül area volt téglá szin, melyet a feny-

találják olvasóink, s csak annyit jegyzünk meg, hogy dr. Wiener bár nem magyar ajku, s sok nehézséggel kell küzdenie, mégis magyar szónoklata, nem csak kidolgozás s eszmegazdagságra, hanem érzéstartalódásra nézve is a közönség várakozásának tökéletesen megfelelt.

A szónoklatot követő zárének után a közönség egy része dolgára sietett, más része pedig jelen volt még a szombatonként tartatni szokott isteni tiszteleten is, mi déli harangszóig tartott.

Bátran elmondhatjuk, hogy községünk teljes lelkesedéssel, hazafias kegyelettel róttá le az ősök emléke iránti tiszteletét s háláját.

Még e történeti emlékü napok kellemes benyomása alatt állunk, még alig tért közönségünk felettök napirendre, már ismét új ünnepélyesség küszöbén állunk.

Oly ünnepélyességről van szó, mely bár tisztán vallási jellegű, de érdeklődésünk lakosságát is, nem csak azért, mert hason ünnepélyesség ritkán fordul elő községünkben, hanem azért is, mert a község egyik szülöttének, illetve közkedvességű s általán tisztelt családjának ünnepélyéről van szó.

Köztudomásu, hogy Nagyontisztelendő Hám Sándor kegyesrendi új áldozár e hó 12-én mutatja be első zsenge áldozatát az egek Urának.

Manuduktorul, vagyis vezetőül a helybeli plébánost, alkalmi szónokul pedig Kis Sándor kegyesrendi áldozárt s kolozsvári gimnáziumi tanárt, — községünk előnyösen ismert szülöttjét, — kérte fel az új áldozár,

kép nem adhatott vissza, továbbá a hajlékonyságot s a mozdulatoknak ily korban meglepő élénkségét, valamint a durva, rekedt hangot.

Matteo igen ügyes volt. Csendesesen ült az asztalnak egyik oldalán szemben azzal az emberrel, a kit nekem át kelle adni. A legkisebb zavar, a legkisebb habozás sem látszott rajta úgy annyira, hogy én azt hittem, hogy elfeledte ígéretét, mert úgy látszott, hogy csak a játékra gondol, s hogy a játéknak kimenetele sokkal jobban elfoglalta, mint az átadás eredménye.

Igy ment el egy vagy két óra. Minden erőmet össze kellett szednem, hogy ébren tart-hassam magamat a dohány fojtó füstjében s a kártya ütések és számítás: 17 . . . , 18 . . . egyhangúsága között. A nagy vihar, mely odakint dult, a gyertyának lobbanása, s a játszók vitatkozása kényszerített időről-időre fölnyitni szememet. Egyszer csak Bruccio elkezdett dühösen ugatni. Bruccio ugatása s a hallható zavart kiáltások rögtön lábra állították az egész gunyhó népségét. Az öreg oda ugrott az ajtóhoz, kiment de rögtön vissza jött. Csendörök! kiáltá és megragadva fegyverét, mint egy macska rohant újra ki.

Matteo és én csak ott álltunk s néztük, hogy veszi be a tiz karabélyos esendör a házat. Adjátok meg magatokat! kiálták s csakhamar földre tepertek, megmotoztak s összekötöztek bennünket. Meg akartam én mondani, hogy ki vagyok, s hogy hívnak, de senki sem hallgatott rám . . . „Jól van, jól van, majd igazolhatja magát Bastiában“ — volt az egész fe-

kik a megtiszteltetést készséggel el is fogadták.

Nagy nap tehát e hó 12-ike a községben, mely örömmel tekint szülöttjére, ki a község jó hírnevét emeli, s egyik büszkeségét képezi; nagy nap a családra: a jó apa ma érzi egész teljében, hogy édes gyermeke neveltetésére áldozott gondjai, fáradságai, önmegtartózkodásai és költségei mily busásan kamatoznak; az édes anya örömet leírhatná-e a gyarló toll? Hisz ma veszi az áldást annak kezéből, kit ő szívével táplált, önfeláldozólag dajkált s az Ur félelmében felnevelt; nagy nap az új áldozásra is, mert hosszas küzdelem, izzadás és fárasztás, éjjeli s nappali nehéz munka s töredés után az epedve várt célhoz jutott; elért azon magaslatra, melyről mint partra szállott hajós, tekinthet vissza azon hullámokra, melyek közt eddig élte sajkája hányattatott. E nagy nap alkalmából előre is üdvözljük t. Hám János urat s családját, üdvözljük az új áldozárt s szerencsét s boldogságot kívánunk az élet Urától.

Az ünnepély lefolyásáról jövő számunkban.

„Hosszu utadon elfáradtál ugyan, de soha sem mondád, hogy hiába!”

Jezs. 57. 10.

Felséges Isten, menybeli atyánk! Nemes cél felé törekedve, hosszas küzdelmek után a diadal magaslatára följutánk. Ha epedve, vágyva, reményünk sajkája végre partot ér, ha ránk virrad egy-egy ünnep napja és multunk már elmosódott emlékei újból fölélednek és szívünk örömeiben földobog: akkor Te feléd fordulunk, kegyelemnek kiapadhatlan kutfeje s Neked áldozva, Téged magasztalva, dicsérve áldunk: „Dicsértessél örökkévaló Istenünk, hogy életben hagyál, megtartottál és ez örömnapot megérvünk engedéd!” — Hadd legyen tehát a mai nap is Magyarország legszebb és legszentebb napjainak egyike, melyen Hozzád fordulva mondhatjuk: „Azon őrangyal, a ki a magyar népet minden gonoszástól megmenté, maradjon mindörökké őrangyala. Amen!”

Tisztelt gyülekezet, ájtatos hallgatóim! Örömtől dobog szívem e nagy és tisztelt

lelet igazolásomra, s botütésekkel kényszerítettek a házból kimenni. A menésben ide-oda lökdöstek, miután már előbb bilincseket vertek lábaimra. Lenn, a part alatt rabkocsi várt, egy átkozott láda, ronda, piszkos, melyre fellökdöstek, s mely azután nagy kinok között Bastia felé vitt lovas csendőrök s meztelen szuronyok kíséretében. Egy kormányzósági tanácsost erőszakkal elfogni!!

III.

A nap már jól előre haladt, mikor megérkeztünk Bastiába. Azt hiszem, hogy nem lesz érdektelen, ha leírom fogházba való belépésem képét. Az írószobában a császári bíró, a csendőrezredes és a fogház igazgatója türelmetlenül várták az expedíciónak eredményét. Legjobban meg volt lepetve mindannyiok között a vezérőrnagy, a ki engem diadalittasan vezetett be, mikor látta, hogy az ott levő urak közém gyülekeznek s hogy maga a bíró csatolja le kezéimről a békókat ezerféle mentegetődzések közt.

— Hogyan, ön az báró ur... Ön az, a kit ezeka higvelejük... De honnan e tévedés?... Hogyan történt ez?

Megmagyarázták azután az egész dolgot. Megelőző napon sürgönyt kapott a császári bíró Portó-Vecióból, a mely sürgönyben jelezve volt Quastanának közelléte. A sürgöny minden részében oly szabados, oly...

Ez a szó: Portó-Veció egész kinyilatkoztatás volt.

telt gyülekezet láttára, mely Budavárának és vele kapcsolatban az egész országnak a pogány töröktől megszabadulás ünnepélyére megjelent az Isten házában. Ugy tetszik, hogy ezen országos ünnep fénye előtt a társadalmi élet sokféle színezete elhalványul. Mert ime, a legkülönbözőbb jellemű és szellemű, állásu és vallásu hazafiak egy óhajban, egy fohásban egyesülnek egymással: „Tartsd és áld meg Isten szeretett hazánkat, Magyarországot!” Ezen ima száll fel az ég felé minden jelenlevő szívéből.

Ugy tűnik fel, mintha ezen gyülekezet élő mintaképe volna a boldog jövőnek, melyben megvalósulnak koszorus költőnk szavai:

„Nemzeti fény a cél,
Hogy elérd: forrj egybe magyar nép,
Mert egybe forrnak a kedélyek, az örömteljes öntudatban,
Hogy mindnyájan egy hazának fiai vagyunk,
Melyen kívül nincsen számunkra hely.”

Budavár visszahódítása 200-ik évfordulójának megünneplése hívott bennünket Isten oltára elé. Hogy mi ezt csak ma és nem csütörtökön t. i. 2-án, mint a felszabadulás napján tettük, abban leli magyarizmat, hogy a velünk testvéri szeretetben élő itteni keresztény közönség azon napon ül ezen ünnepet, a midőn mindnyájunknak alkalma volt az én nagyon tisztelt kartársamnak, főtisztelendő Keller Lajos plébános ur lélekemelő beszédét hallgatni. Tekintetbe kellett vennünk, hogy a keresztény közönség sokkal nagyobb, s mi sem akarunk ünnepélyökről elmaradni, ez indított ünnepünk elhalasztására.

Zsidók! Adjatok hálát Istennek, hogy zsidó templomban is nemzeti ünnepet ülünk s hogy a ti szívetek is lelkes örömet érez. Hálát adván Istennek, figyeljetek szent szavára, melyek a bucsujáró Izraelről szólnak, melynek története keretét és tartalmát képezik, melyek rá illenek hazánk 200 év előtti fölszabadulására:

„Hosszu utadon elfáradtál ugyan, de soha sem mondád, hogy hiába; van még erő karjaidban, tehát ne csüggedj!”

Ezen isleni ige őseinknél, de nem kevésbé a magyar népnél is bebizonyult. Vészmadarak röpködve kiabáltak a háborgó hullámok fölött vihart, illetve vést jeleztek. Be is következett és pedig több ízben! A

— De az ön helyettese küldte önnek azt a sürgönyt?

— Persze, hogy az én helyettesem. Egy igen komoly és biztos (már tudtam valamit!) ember. De valóban kedves tanácsosom, ki gondolta volna, hogy ön a mi vidékünkön vadász és a mi banditánk öcsésénél? No, de mi is töltöttünk álmatlan éjt, a mit nem fog többé kívánni nekünk, ennek bizonyosságául pedig eljön hozzám ebédre... Őrnagy, vezesse el ezt az embert. Később fogjuk kihallgatni.

A szerencsétlen Matteó némán maradt a bálulattól! de felém lövelt tekintete egész tiltakozás volt. Nem tehettem mást, mint elmondtam nagyjából az egész dolgot. Félre vonva a bírót elmondtam, hogy Quastanának öcsce, a kormányzóság kémje volt, a ki megígérte, hogy átszolgáltatja nekünk Quastanát. Ez az egész dolognak rövid foglalata. Mig én ezt elbeszéltem, az előbb olyjóakaró arc egyszerre hivatalos hideggé változott.

— Haragszom a prefekturára, mondá hidegen... Quastana öcscsét fogva tartom s nem eresztsem el. Itélni fognak felette, valamint két vagy három vétkes pásztor felett, a kik puskaport s élelmi szereket adtak a banditának. Végezni kell a bűnös egyetértőkkel, a kik akadályozták az igazság útját.

— De ismétlem, bíró ur hogy ez az ember a helytartó embere.

— Eh! mindegy válaszoló a császári meg-

török 200 évig sanyargatta a magyar nemzetet. Hazánk függetlensége, szabadsága, nemzetisége, már-már veszélyben forgott. Az első csapás, melyet a török reánk mért, II. Lajos idejében történt, azon király alatt, ki egyrészt gyermekessége, másrészt pazarlása, gondatlansága által a kincstárt annyira kimeríté, hogy pénz saját ellátására sem telt, hogy háziszükségeit fedezhesse, ezüst- és arany evőeszközeit zálogosítá el; nem gondolt az ország ügyeivel; a honvédelem elhanyagoltatott általa, de versenyfutásokat rendezett. Ez időben fogatá el Sulejman szultán követét, mint kémet és elzárattá. A hódító és bátor Sulejman haragra lobbant, Nándorfehérvárt, Sabácot, az ország kulcsát azonnal elfoglalt. Rövid időn 200.000 nyi sereggel és 300 ágyuval Mohács felé indult, hol is augusztus 28-án a király Tomory kalocsai érsekkel, nem várva be a segedelmet, mely két felől is közeledett, a végzetes csatát, mely 2 órai harc után el is lön döntve, megkezdették. Mintegy 22 ezer magyar vitéz maradt a csataterén.

A király futás közben lovastól a Cselepeutakra fuladt. Sulejman a győzelem után minden ellenállás nélkül vonulhatott Budavárába, hol a várat kincseitől megfosztva, azt fölgyújtotta és mintegy 100.000 fogolylyal visszatért hazájába.

Isten büntető keze nehezedett hazánkra! Csuda, hogy csak egy magyar is megmaradt hazánkban!

A mohácsi véres ütközet után siralmas állapotra jutott Magyarország. A vad török nép az ország egy részébe befészkelé magát, a többi izben kitört polgári háborúk, lázadások, két századon át hazánkat leírhatlan nyomorusággal és szenvedésekkel áraszták el. Miután a török nagyrészen elpusztított hazánkat elhagyá, I. Ferdinánd és Szapolyai János a megürült trón birtokába jutandó, mindent elkövettek, sőt Szapolyai János Sulejmant hívta segítségül, ez a hívásnak készséggel engedett, mert ez alkalommal uralmát hazánk fölött megállapítá. 1529-ik évben roppant sereggel indult Sulejman hazánk felé. Ferdinánd a török jöttének hírére, Budavárát Nádasdy Tamásra, ki a várat halálig védelmezni volt hivatva, bizta. De Buda Sulejman kezébe esett, ki azt

hatalmazott. Megakarom leckéztetni a kormányzóságot s megtanítani, hogy ne elegyedjék abba bele, a mi nem tartozik hozzá... Hogyan! egész Corsicában csak egy bandita van, egyetlen árva s ön el akarná tölem ezt is venni? De már ez az én zsákmányom... Azt mondtam az ön főnökének, hogy vagy én fogom el Quastanát vagy senki... El van fogva! no majd megtanítom őt az én módomra, hogy hogyan kell banditát fogni. Az ön Matteoja törvénytelenül fog állíttatni. Ő természetesen hivatkozni fog a helytartóságra és ha az ügy véget ér a testvére ellen alakított gárdába, a kormányzóság vadászai közé lesz besorozva.

S az ördögös ember úgy tett, a mint mondta. Egy hónappal később a kormányzóság megidézett. A titkár és én kötelesek voltunk tisztázni a mi kémünket, elbeszélve kalandomat a teljes törvénytelenül előtt. Gondolhatják, hogyan mulatott a hallgatóság! kormányzósági tanácsos rabkocsin megy!... A mi Matteot illeti, az ítélőszék, mint ártatlant, felmentette, de nekünk nem lehetett jó semmire, mert Quastanát elfogták. Elhagyta a vidéket s a császári csendőrségbe lépett. Mi pedig az előléptetés mellé estünk, miután elfogták az egyetlen banditát orrunk elöl, minek következtében biztosítva voltunk affelől, hogy banditafogással homlokunkra szarvakat többé nem raknak.

(Franciából)

—ma—

a koronával Szapolyai Jánosnak átadta, 3000 törököt hagyván ott segítségül és védül. Így maradt azután Budavára 150 évig a török birtokában. Ez idő alatt 6 esztendő alatt a török hazánkban — számtalan ezer-aranyat kellett adóba fizetni, ezen felül szegény hazánk mindennemű zaklatásoknak és nyomorgásnak volt kitéve.

Borus fellegek tornyosultak kedves hazánk egén; oly fellegek, melyek létét fenyegették, hatalmas forradalmak tüze lánggra lobbantá a kedélyeket és felbujtá a szenvedélyeket. — Itt bent hazánkban kemény harcokat vívtak őseink, és a szabadságért küzdők sorainak ritkulása új lelkesedést öntött a túlélők ereibe: s ha a régi bajnokok megfogytak is, az eszmék hatalma nem tört meg, kik megaláztatának a vérmezőn, akiknek szeme láttára lehelék ki a szabadság hősei a vérmezőn nemes lelkeiket, azokat az Ur csodás uton föl-emelé, mert ő kimenté az üldözöttet az erősebb kezeiből és az elnyomottat kényura igája alól felszabadította. Jezsájás próféta következő szavai: „Hosszu utadon elfáradtál ugyan, de nem mondád soha, hogy hiába,“ — itt is alkalmazhatók.

És újra föltűnt az a csillag, melyet szabadságnak nevezünk: ragyogó sugarival eloszlátá a vészhozó fellegeket. — A jóságos Isten gyógyírt küldött szeretett hazánk sebeire; enyhítést annak fájdalmára. A forradalmak ideje lejárt, a tűzokádó hegyek katlanai kihültek, az 1686-ik év meghozta a békét és a nyugalmat; nemzetünk lerázta rabbilincseit magáról. „A sötét égre következett a szép reggel.“ Megdördült Isten szózata: „Legyen világosság!“ — és lőn világosság. A benső sugallat bátorítá a magyar népet, mely ekkép szólott: „Ne félj, ne csüggedj! ha eddig küzdöttél, ne add meg magad, van még erő karjaidban. Amit magad erejéből tehetsz, tedd. Ha erőd enyészik vagy lankadni kezd, bizz Istenben; az utaidban való igazgatást ő megteszi; elvezet, miként az igazságot és világosságot.“ Ezen szavakból meríté bátorságát a magyar nép.

A rabiga alatt nyugó honnak egén feltűnt a szabadság csillaga. Lotharingiai Károly nagyrészét a német fejedelmeknek segítségre kérvén, ezekkel egyesülve 1686. év szeptember 2-án esti 6 órakor heves ütközet után Budavárát és vele együtt az országot kiragadá a török bitorló kezeiből, és ugyan azon helyen, hol ugyan csak abban a hónapban, csak hogy 161 év előtt a mohácsi veszteséget szenvedte hazánk, most 20.000 török feküdt halva, engesztelő áldozatul, az akkor elesett 22.000 elszánt magyar harcosért. — Feszabult drága hazánk másfél százados rabigájából! Ma 200-dik évfordulóját ünnepelehetjük, mint szabad emberek, mint szabad nép és szabad nemzet.

Békében emlékszünk a háborus időkről, békében munkálkodunk a hazáért, a legnagyobb áldozatot készségesen szenteljük hazánk oltárára, mert annak üdve, mindegyikünk üdve, hazánk jólléte mindegyikünk jólléte. És ha mégis pusztító ellenség drága hazánk fölött fegyverét suhogtatná, bátran lépünk ki a sikra, mert az az Isten, a ki őseinket a hatalmas pogány kezei közül kiszabadította, nem halt meg; a magyarok Istene él és élni fog mindörökké!

Ne félj tehát nemzetem, mert az Ur veled van és ismét elmondhatod: „Hosszu utamon elfáradtam ugyan, de nem monhatom hogy hiába; van még erő karjaimban, nem csüggedek.“ Amen!

Örökkévaló Isten, világnak Ura! Te mondád: „Legyen világosság!“ és lőn vilá-

gosság. Te mondád: „Legyen szabadság!“ és lőn szabadság; 200 évvel ezelőtt felszabadult Buda és az egész ország a pogány rabiga alól. Hálát rebegnek ajkaink, hogy kimondhatatlan atyai jóságoddal megtartottad mai napig a magyar népet, hogy szent nevedet dicsérje, szent ígédet szívére vegye, szent akarodat teljesítse. Benned bízunk őseink és Te megszabadítottad őket; Benned bizunk mi is, hallgasd meg kegyelmesen könyörgésünket. Világosítsd fel lelkünket és erősítsd meg hűségünket honunk iránt. Legyetek áldva az Istentől, ki minden áldás és jótétemény kútfeje; az Isten áldja meg fölséges fejedelmünket, hogy országlása a jólét és a dicsőség országlása legyen és maradjon! Az Isten áldja meg szeretett hazánkat és minden lakosait! „Áldjon meg az Isten és őrizzen meg titeket! Világítsa az Isten arcát felétek és könyörüljön rajtatok. Fordítsa az Isten arcát felétek és adjon nektek békét.“ Amen!

Az építkezési szabályrendelet.

V.

(Befejező közlemény.)

A szabályrendelet 2. §-a, mely kimondja, hogy az építésre használandó belteleknek legalább 7000 méternek kell lenni és hogy beltelek ezután csak úgy darabolhatók szét, ha mindkét telek nagysága a szétdaraboló után is legalább 700 négyzet méter területű leend, — helyeslésünkkel teljes mérvben találkozunk, sőt hajlandók lettünk volna a szabályrendelet emez intézkedését úgy venni föl, hogy a beltelek nagyságának legalább 800 négyzet méternek kell lenni, mert ez intézkedés tűzrendőri szempontból felette kívánatos.

Tűzrendőri szempontokból szintén csak helyeslehetjük, hogy a szomszéd vonalán csak tűzfalra szabad építeni.

Sok egyenetlenkedésnek fogja végét vetni a 3. §. a mely szerint, ha valaki a szomszédnak kettős vagyis nyereg fedelű háza miatt akadályozva van az építkezésben, úgy a meglévő szomszédház tetejének célszerű átalakítása mellett, fel van jogosítva az építkezésre, úgy azonban, hogy az új épület tűzfalal látandó el és teteje cseréppel vagy más tűzmentes anyaggal fedendő.

A szabályrendeletnek az építkezés kerestül vitelére vonatkozó egyéb részletes kívánalmái — eltekintve már előbb kifejtett kifogásainktól — szintén csak helyeslésünkkel találkozhatnak, mert a tűzveszélyek lehető megakadályozása szempontjából a szabályrendeletben fölvetett amaz intézkedés, hogy tűzfalak és kémények féltéglavastagságban csak is téglából építhetők: nagyon kívánatos volt; s hogy füstvezető csöveket az utcára vagy udvarra az eresz alá kibocsátani nem szabad, s hogy a már létező ilyen füstvezető csövek, valamint a már meglévő deszka, fa és egyéb tűzveszélyes kémények, nálunk például a nádkémények gyakoriak, eltávolítandók: tűzrendőri szempontokból szintén üdvös eredményeket fognak szülni.

Egyetértünk a szabályrendelet 25. §-ával, mely az épületek falának vastagságát a magassághoz viszonyítottan 44, illetve 60 centiméterben állapítja meg; a 26. §-sal, mely lakszobák és épületek festésénél az arzen használatát eltiltja, a 27. §-sal, mely rendeli, hogy oly épületben, mely csak egy lakszobával bír, e lakszobának térfogata 30 négyzet méternél kisebb nem lehet, a 28. §-sal, a mely szerint ujonnan épült házba az építető bejelentése alapján, a hatóság által megejtett vizsgálat után lehet költözni. Mert mindezen intézkedéseket részint az épületek szilárdsága és biztonsága, részint pedig közegészségügyi tekintetben kívánatosaknak tartjuk, már minden oldalról elharapódzott, s úgy az épületek szilárdsága, mint tűzrendőri

és egészségügyi tekintetből kifogás alá eső slendriánszerű építkezések ellenében.

A szomszédok közötti villongások megszüntetésére jótékonyan foghatni, a szabályrendelet 35., 36., 37., 38. és 39. §-a is. Ezen §-ok közül leggyakrabban előforduló esetek azok, a melyeket a 38. és 39. §. tartalmaz, s a melyek eddig is a legtöbb kellemetlenségre szolgáltatott alkalmat és az ujonnan építető által a leggyakrabban okoztak kárt a már meglévő szomszédos épületnek; nevezetesen, ha valaki udvarát vagy kertjét magasabbra akarja tölteni mint szomszédja földszinti falazata van, köteles leendő szomszédja falához a saját költségén és saját telkén kellő vastagsággal, mélységgel és magassággal bíró, mészhabarcsba rakott téglafalat építeni és ezen szabály a most fennálló feltöltött udvartelekre és kertekre is kiterjed.

Tilos a szomszédház falának bármiképp való rongálása, így azokba szögek beverése vagy azokhoz közel, a falnak nedvesen tartására befolyással bíró épületek, minők a sertés ólak, istálló, pöcegödörök építése. Nem mondhatjuk tehát, hogy a most ismertett szabályrendeletben nincsenek helyeslehető intézkedések; sőt mint cikksorozatunkból kivehető, ilyeneknek létezését készséggel elismertük; de azért megmaradunk azon először nyilvánított véleményünk mellett, hogy amennyiben ezen szabályrendelet különösen a szegényebb sorsu építetőkétől, az építkezés előfeltételeihez oly súlyos pénzbeli áldozatokat kíván, a melyeket azok meg nem bírhatnak, az építkezési kedv el fog enyészni és a közegészségügy javítása, a mit a szabályrendelet főképen célul tűzött ki, nem fog bekövetkezni, sőt néhány év múlva már visszaesést fogunk tapasztalni, a mi is nyilvánulni fog a már meglévő kis lakások túl tömörségében. Ezért kívánatosnak tartanók az építkezési előfeltételek megkönnyítését, illetve azoknak a helyi viszonyokhoz való alkalmazását.

Iskolaszéki gyűlés.

A folyó év szeptember hó 8-án délelőtt az iskolaszéki tagjainak Wimmer Károly elnökle mellett megtartott gyűlése több fontos ügyet intézett el, melyek közül kiemelendőnek tartom az igazgató-tanító, Hám János által szépen összeállított s az 1886-iki iskolai évről szóló jelentését. A jelentés szerint 6—12 éves gyermekek közül 628 fiu és 574 leány, összesen 1202 járt iskolába, elmaradt 11 fiu, 88 leány, összesen 99.

A vasárnapi iskolába fel lett véve 208 fiu, 158 leány, összesen 366, járt 116 fiu, 80 leány, összesen 196; nem járt 92 fiu, 18 leány, összesen 170; iskolába jártak tehát 733 fiu, 566 leány, összesen 1299.

Mulasztottak 22103 fél napot, melyekből 14844 igazoltatott, 7215 nem igazoltatott.

Kiemeli a jelentés az iskolaszéki elnök, Wimmer Károly jubileuma alkalmából létesített alapítványt; Hanusz István által Hanusz Alajos emlékének fenntartása okán alapítványkép adott 70 frtot; megemlékezik az alföldi tanító egylet ez évben itt tartott gyűléséről.

Az igazgató-tanító ur még indítványt is tett az iránt, hogy az első osztályok tanítói köteleztessenek legalább 50%-át a növendékeknek olyképp előkészíteni, hogy az évi zárvizsgák után ily százalék a 2-ik osztályba léphessen, mert jelenleg ily százalék nem kerülve az alaposztályokból, a felsőbb osztályokat aránylag csekély számú tanköteles látogatja — az elmaradók pedig sohasem sajátítják el az írás és olvasás mesterségét. Hogy a szorgalmas tanítók az óhajtott eredményt elérhessék, utasítandónak véli az előjáróságot az iránt, hogy a hanyag iskolalátogatókat, illetve a szülőket és gyámokat a törvény értelmében büntessék.

Az 1886-iki iskolai évben az előadások szeptember 20-án kezdődnek, a beíratások e hó 15-től 20-ig tartanak.

Szilágyi Mihály iskolaszéki gondnok ez állásáról lemondott, lemondása sajnálattal tudomásul vétetett, és az e hó folyamán tartandó tanító-választás napján a gondnoki állás is betöltetni határozatott. A megye közigazgatási bizottságától, a tanfelügyelőtől érkezett többrendbeli határozat és átírat részben tudomásul vétetett, részben további eljárás végett bizottságnak adatott ki.

A jövő évi költségvetés, illetve szükséglet tárgyalása volt még a gyűlés fontos tárgya — az állami segély felemelése ügyében kérvény adatik a közoktatási miniszterhez; a kérvény fogalmazására bizottság lett kiküldve. (Visszatérünk e tárgyra rövid időn.)

Helyi és vegyes hírek.

— **Sajtóhiba.** Pallavicini Sándor örgróf, szeretett képviselőnk mult alkalommal lapunk mellékletek megjelent, de egyébként is az általános érdeklődés mellett már számos száz példányban kiosztott „beszámolójában“ a 9-ik lap, 3-ik bekezdésének 7-ik sorában e szavak helyett „oly szép nyelv az“ — „oly nép nyelve az“ szavak olvasandók. Helyre igazítjuk a hibát, bár az olvasó első tekintetre önmagától is kijavította már kétségtelen ezen értelem zavaró tévedést.

— **A földvételek és regále** megváltásával megbízott bizottság az elmúlt hét végén küldötte el az esedékes félévi törlesztést. A 7000 frtot haladó összeg, befizetésével még sem vehettek ki pótdátot! Ugy látszik, hogy a vétel nem oly annyira volt rossz, mint egyik másik azt, roszhiszemüleg hirdette!

— **A tömörkényi templom ügyében** e hó 9-én érkezett meg a község előljáróságához Novák József uradalmi ügyész urtól az utalvány 2000 frt készpénz, 10000 első minőségű téglára. — A pénzt a község utalványára az uradalmi pénztár fizeti ki a kereseti kimutatások alapján, melyeket az építést vezető és ellenőrző uradalmi mérnök fog kiállítani. A bizottság teendője immár a községi képviselőtestület elé terjeszteni a templom építés ügyét, nem birjuk elképzelni, hogy a gyűlésen csak egy hang is ellene legyen annak, hogy tömörkényi polgárainknak elvégre is templomuk legyen.

— **Bucsub.** Kisasszony napján hajdanában híres bálak tartattak a megye székházának nagy termében, idők változtával a régi szokás sok helyt megmarad — így ez évi bucsu alkalomával is volt sok vendég Szegváron, volt bál, melyen oly jól mulattak, hogy a hajnal még együtt találta a társaságot. — Dócon is bucsu volt kisasszony napján — ott azonban a pusztaszeri tűz híre nagyon zavarólag hatott. Hogy mindkét helyen hívők nagy számmal voltak — említeni fölösleges.

— **Tüzesetek tul a Tiszán** Gyertyadesz Máté 88 frt értékű szalma kazalja az elmúlt héten kigyuladt és leégett. Pallavicini Sándor örgróf pusztaszeri majorjában egy nagy kazal széna e hó 8-án este, eddig ismeretlen okból kigyuladt, még 9-én este is égett. Szerencsére mindkét tüzesetnél szélségszerű volt s így a pusztító elem nagyobb és több kárt nem okozott.

— **Kolerin.** Özv. Bárfai Istvánné mindszenti lakosnőn a kolerin betegség tünetei mutatkoztak. A gyorsan igénybe vett orvosi gyógykezelés folytán javulóban van és felgyógyulása remélhető.

— **Verekedések.** Kisasszony napján Gál Pál tömörkényi gulyásnak jó kedve kerekedett, járta a táncot tüzesen Sipka Julis korezmájában. Hogy a zenészek kis ideig szünetet tartottak, épen nem tetszett neki. Botjával az asztalon volt hegedük közzé csapott és azok közül néhányat össze tört. Később meg a zenészeket akarta megverni, de azok ideje korán ellábalta egy pár ütés után a nagyhatalom

elől. Mindszentben is volt ehhez hasonló mulatság az napon Kis Lázárnál azzal a különbséggel, hogy ott meg a zenészek vertek meg egy embert, mi miatt aztán ingyen kvártélyt kaptak a község háznál a zenészek.

— **Kincskeresők.** Még mindig kerülnek olyan bárgyu emberek, kik azt hiszik, hogy vannak olyan látnoki tehetséggel megáldott egyének, kik meglátják a földben rejlő kincseket, mások hiszik, hogy a pénz bizonyos időben fellobban, mi által megtudható annak hol léte. Községünkben is kerültek ilyenek, az egyik K. J. idős ember, a másik pedig egy hosszú haju iparos, nevüket kiméletből hallgatjuk el, azok szerettek volna amugy könnyű szerrel meggazdagodni, de nem lehetett. A hosszú haju (esze rövid lehet) azt mondta K. J. uramnak, hogy ő látott pénzt fellobbanni, a helyet is megmutatta neki. Ez nagy szeget ütött K. J. uram fejébe és elhatározta, hogy ki fogja ásni. Éjjeken át szorgalmasan dolgozott; hozott valahonnan egy leányt, ki abban a hirben áll, hogy meglátja a földben rejtő kincset, követte is az ásásnál ennek utasítását híven, de mind hiába, — a pénz nem került elő, fel kellett hagyni a hasztalan munkával. Ez eset egy darab ideig titok volt, de végre mégis kitudódott, restellik is a kincskeresők, de hát a megtörténtet nem lehet meg nem történné tenni, mint ezt szeretnék. E helyen sugunk valamit a kincskereső uraknak és ez az, ha kincshez akarnak jutni, azt csak szorgalmas és becsületes munka által érhetik el.

Irodalom.

Megjelent és beküldetett a „Remény“ című társadalmi, szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lap első (október 3-iki) és mutatójának száma. Szerkeszti és kiadja Hajóssy Kr. György. Előfizetési árak: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Egyes szám ára 16 kr. Szerkesztőség és kiadó-hivatal Budapest, IV. kerület, ferenciek bazára, hová a lap szellemi és anyagi részét illető küldemények címzendők. A 16 oldalra terjedő, nagy 4-edrétű, díszes borítékba foglalt füzetnek gazdag tartalma a következő: 1886—1886. (Társadalmi cikk) Irta Dr. Karsch Lollion. Remény (Költmény) irta: Endrödi Sándor. Isten (Költmény) irta: Rudnyánszky Gyula. A görög (Elbeszélés) irta: Maszlaghy Ferenc. Vihar után (Beszély) irta: Balázs Sándor. Két vándor (Költmény) irta: Koltay Virgil. Budavár visszafoglalása 1686. (4 arckép s 1 tájkép hozzá.) Keleti emlékeimből irta: Dr. Moravitz Máttyás. Valbriant. (Regény) fordította: Dr. Radai István. Heti krónika, irodalom művészet, hymen és gyászrovat. Képeinkhez. Okmány a török világból (fac-simile.) Különlélek, szerkesztői telefon. A 4-ik szám október 10-én jelenik meg. Gyűtőinknek 7 előfizetés után tiszteletpéldánnyal kedveskedik a kiadó.

Őszintén ajánljuk lapunk olvasóinak szives

figyelmébe e lapot, mert magasabb irányt akar képviselni szépirodalmunk terén s mert nemcsak fényes kiállítású, de olesó és a jelenleg megjelenő képes heti lapok között aránylag legtöbb szellemes olvasmányt nyújtó.

„Olvasó-kör“ szépirodalmi regény-folyóirat hetedik évfolyamának 2-ik felét megkezdette és pedig „Gályarab menyasszonya“ című történelmi regénnyel, melyet a nagyhirű Brühl G. irt. Minden hó 1-én, 15-én 5 ives füzetekben jelen meg.

Előfizetési ára negyedenként vagyis 6 füzetre 1 frt 50 kr., félévre 12 füzetre 3 frt. A lap előfizetői, kitünő regényeket, jutányosan szerezhetnek be.

Vidéki hírek.

K.-Félegyháza. Nem hiába lakja e várost magyar nép, nem halt ki annak szivéből a hazaszeretet, bár rendkívüli módon nyilvánulnia nincs alkalom, a kínálkozó legkisebb jelentőségű tény fennen lobogtatja a szent érzelmet. Megünnepelte Félegyháza is Budavár visszafoglalásának 200-os évfordulóját. Az ó templomban szept. 2-án nagymise, ünnepélyes isteni tisztelet tartatott, melyen a roppant számú népségen kívül a hatóságok és testületek is részt vettek. Agócs János esperes-plébános kellő segédlettel celebrált, a diszmisén elénekeltetett a „Kölcsey-hymnus“ és Petőfi: „Tied vagyok, tied hazám“ esküszereű remek költeményei.

Az isteni tisztelet után a város színe-java Agócs főtisztelendő ur vendégszerető házában gyűlt össze társasbédre, melyen természetesen hazafias felkészöntök fejezték be az egyébként is ünnepiesen töltött napot.

Az állandó szárazság az anélkül is poros, homokos városban amaz eszmét vetteté föl egyik praktikus egyén által, hogy a 2 főutcát öntözni kellene és pedig a házak előtti területet a háztulajdonosok volnának hivatottak mintegy fertőtleníteni, az utcákon az öntözést a városi tűzoltóság végezné. Az eszme jó, közegészségügyi szempontból föltétlen pártolandó, de nem volna-e még célszerűbb, egy ártézi kut létesítése!

Adna az vizet bőségesen az összlakosságnak ivás, mosás, fürdés és utca locsoláshoz is! A hazafias érzelmű város intéző köreinek első sorban a közegészségügyre kellene figyelmét fordítani, testben lélekben erős és egészséges lakosság: képezheti csak a haza támaszképes oszlopát!

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

„EQUITABLE“

Egyesült államokbeli életbiztosító-társaság New-Yorkban.

Alapított 1859-ben.

A biztosított tőke átlaga 1885. év végén több mint	911 millió o. é. frt.
Összes biztosítéki alap 1885. végén több mint	169 „ „ „
Ebből nyereség tartalék több mint	35 „ „ „
Az 1885-ben szerzett új biztosítások összege több mint	244 „ „ „
Dij- és kamat-bevétel 1885-ben	42 „ „ „
Hamburgban letéteményezett értékek	2.400,000 „ „ „
Bécsben	800,000 „ „ „
Budapesten	250,000 „ „ „

Az egész nyereség a biztosítottak közt osztatik szét. — Minden kötvény három év mulva megtámadhatlanná válik.

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 12. szám.